

Türkiye Cümhuriyeti ile Romanya Hükûmeti arasında mün'akit ikamet, ticaret ve seyrisefain mukavelenamesinin tasdikına dair kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm : 21/VI/1930 - Sayı : 1525)

№ 1672

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cümhuriyeti ile Romanya Hükûmeti arasında 1929 senesi haziranının on birinci günü Ankarada akit ve imza edilen ikamet, ticaret ve seyrisefain mukavelenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun ahkâmını icraya İera Vekilleri Heyeti me-murdur.

5 haziran 1930

**TÜRKİYE CÜMHURİYETİ İLE ROMANYA ARASINDA İKÂMET, TİCARET VE SEYRİSEFA-
İN MUKAVELENAMESİ**

Bir taraftan Türkiye Cümhuriyeti Reisi Hazretleri ve diğer taraftan Haşmetlu Romanya Kralı Hazretleri, Romanyadaki Türk tebaalarının ve Türkiyedeki Romen tebaalarının ikamet şartlarıyla iki memleket arasındaki ticaret ve seyrisefain münasebetlerini tanzim eylemek arzusunda olduklarından bir mukavele aktına karar vermişler ve bu hususta, murahhasları olmak üzere,

Türkiye Cümhuriyeti Reisi Hazretleri:

Diyaribekir Meb'usu, Esbak Vekil, Büyük Elçi Zekâî;

Burdur Meb'usu Mustafa Şeref, ve

Hariciye Müsteşarı Numan Rifat Beyefendileri:

Haşmetlu Romanya Kralı Hazretleri:

Türkiyede fevkalâde Murahhas ve Orta Elçisi "Couronne de Roumanie,, nişanının büyük salibi hamil Müsyü Georges Filality ile Ticaret ve Sanayi Nazaretinde Ticaret Müdürü Umumisi Müsyü Jean Gr. Dimitrescoyu tayin etmişlerdir.

Müşarünileyhler, usulüne muvafık ve muteber görülen salâhiyetnamelerini teati ettikten sonra aşağıdaki ahkâmı kararlaştırmışlardır:

Madde — 1

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaaları, diğer tarafın ülkesine, memleketin kanun ve nizamlarına riayet ederek mahallî tebaalarının veya - ecnebiler için hususî ahkâm varsa - en ziyade müsaadeye mazhar millet tebaalarının tabi oldukları veya olacakları, herhangi mahiyette olursa olsun, takyitlerden başkalarına tabi tutulmaksızın, maazalik ecnebiler hakkındaki zabıta ahkâmına halel gelmeksizin, serbestçe girebilecekler, orada seyyahat, ikamet edebilecekler ve yerleşebilecekler, veyahut orayı her vakit terkedebileceklerdir.

Bununla beraber şurası mukarrerdir ki yukarıdaki ahkâm, muhacereti bir kanun ile tanzim etmek hususunda Yüksek Âkit taraflardan her birine tanınmış olan hakkı asla ihlâl etmez.

Madde — 2

Yüksek Âkit taraflardan herbiri, gerek kanunî bir hüküm neticesinde, gerek ahlâkî ve sıhî za-
bita ve dilencilik hakkındaki kanun ve nizamlara tevfiikan, gerek memleketin dahilî ve haricî em-
niyetine müteallik esbap dolayısıyla diğer tarafın tebaalarına memleketinde yerleşmeği ve oturmağı
ferdî tedabir ile menetmek, yukarda zikredilen sebeplerden dolayı memleketinden ihraç eylemek
hakkını muhafaza eder.

Diğer taraf, bu suretle ihraç edilmiş olan tebaalarile ailelerini, tabiiyetleri salâhiyettar konsolos
tarafından tasdik edilmiş olduğu takdirde yeniden memleketine kabul etmeği taahhüt eyler. Bu hü-
küm siyasî esbaptan dolayı istenmiyen şahıslara tatbik edilmez.

İhraç edilen şahısların ihraç hükmünü veren tarafın hududuna veya irkâp limanına kadar nakli
bu tarafa ait olacaktır.

Madde — 3

Yüksek Âkit taraflardan herbirinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, ihraz veya tasarrufu bu
Yüksek Âkit tarafın kanunlarile en ziyade müsaadeye mazhar memleket tebaalarına müsaade olun-
muş veya olunacak olan her nevi menkul ve gayri menkul ihraz ve tasarruf etmek hususunda tam
serbestiye malik olacaklardır. Onlar en ziyade müsaadeye mazhar memleket tebaaları hakkında
tayin edilmiş veya edilecek olan şeraitin ayınına tabi olarak bu malları satma, değıştirme, bağışlama,
evlenme, vasiyet suretleriyle veya her hangi diğer bir suretle elden çıkarılabilecekler veya veraset tari-
kile ihraz edebileceklerdir.

Onlar, Yukardaki fıkrada derpiş edilen ahvalin hiç birinde, mahallî tebaalara tatbik edilen veya
edilecek olan, herhangi neviden olursa olsun, vergi, resim ve mükellefiyetlerden başkalarına veya
daha ağırlarına tabi tutulamıyacaklardır.

Kezalik onların, memleketin kanun ve nizamlarına uyarak, mallarını ve alelûmum emtaalarını
serbestçe ihraç etmelerine de müsaade olunacaktır. Bu hususta, onlar, en ziyade müsaadeye maz-
har memleket tebaalarının mümasil ahvalde tabi bulunacakları takyitten başka hiç bir takyide ve
resimlerden başka veya daha ağır hiçbir resme tabi tutulmıyacaklardır.

Madde — 4

Yüksek Âkit taraflardan herbirinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, icrası memleket kanunlarile
mahallî tebaalara halen hasredilmeyen veya atiyen hasredilmemiş bulunacak olan her nevi san'at
ve ticareti, hırfet ve mesleki en ziyade müsaadeye mazhar millet tebaalarile aynı şerait dahilinde
ve memleketin kanun ve nizamlarına uyarak icra etmek hakkını haiz olacaklardır.

Madde — 5

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, şahısları ve malları için; ke-
zalik her nevi ticaret, san'at, hırfet ve mesleğin icrası dolayısıyla, mahallî tebaalardan cibayet edi-
lenlerden başka veya daha ağır, her hangi mahiyette olursa olsun; hiç bir vergi, resim veya teklif
tediyesile mükellef olmıyacaklardır.

Bununla beraber "ikamet,, resimleriyle zabıta muamelerinin ifasma müteallik resimler hususunda
Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaaları en ziyade mazhar millet tebaalarına bahşedilen mu-
ameleden müstefit olacaklardır.

Madde — 6

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, sulh vaktında olduğu gibi
harp zamanında da ne orduda, bahriyede ve hava kuvvetlerinde, ne de millî muhafız ve milis kıta-
atında hiç bir mecburî askerî hizmete veya askerî hizmet yerine kaim olan hiç bir mecburiyet veya
mükellefiyete tabi tutulmıyacaklardır.

Yüksek Âkit taraflardan birinin tebaa ve şirketleri, mahallî tebaasına tahmil edebilecek olan askerî ve mülkî istimval ve istimlaklerden başkasına hiç bir veçhile tabi kılınmayacaklardır. Bunlar, mahallî kanunların tayin eylediği usul dairesinde mallarının bedelini istifa edeceklerdir.

Madde — 7

Yüksek Âkit taraflardan birinin tebaaları diğerinin ülkesinde, mahallî tebaalara tahmil edilmiş olan şartlar, takyitler ve harçlardan başkalarına tabi olmaksızın, haklarını takip ve müdafaa etmek üzere serbestçe mahkemelere müracaat etme hakkına malik olacaklar ve bu mahallî tebaa gibi, bütün davalarda, avukatlarını veya ajanlarını mevzuabâh ülkelerin kanunları mücibince bu mesleklere kabul edilmiş kimseler arasından intihap eylemek serbestisinden istifade edeceklerdir.

İki Âkit tarafın her birinin tebaası, diğerinin ülkesinde, mütekabiliyet şartile, adlî muzaheretten ve mahkeme masarifini müemmin kefalet akçası muafiyetinden müstefit olacaklardır.

Madde — 8

Merkezi Âkit taraflardan birinin ülkesinde olan ve orada memleketin kanunlarına tevfi kanun usulü dairesinde mevcudiyeti haiz bulunan hisse senetli şirketler - sınaî ve malî şirketler ve sigorta ve nakliyat kumpanyaları dahil olmak üzere - sair ticarî şirketler, diğer taraf ülkesinde gayri meşru bir gaye takip etmemeleri şartile, bu tarafça usulü dairesinde mevcudiyeti haiz tanınacaklardır.

Mezkûr şirketler diğer memleketin mer'î bulunan veya mer'iyete konulacak olan kanun ve nizamlarına tabi olarak, ve eğer bu memleketin kanunî mevzuatı bir müsaade istihsali mecburiyetini derpiş ediyorsa bu müsaadeyi istihsal eyledikten sonra, o ülkede yerleşebilecekler, ve fiyaller, şubeler veya acentalar ihdas ve müddei ve müddeaalayh sıfatile mahkemelere müracaat edebileceklerdir.

Yüksek Âkit taraflardan birinin kanunî mevzuatı dairesinde teşekkül etmiş olan mezkûr şirketlerin, diğerinin ülkesinde icra edilecek olan faaliyeti, işbu diğer tarafın kanun ve nizamlarına tabi olacaktır.

Bu şirketler, ikinci memlekette, mallarının kanunî ve adlî himayesine müteallik bütün hususlarda, yerli şirketlere yapılan muamelenin aynından müstefit olacaklardır.

Mezkûr şirketlerle fiyalleri, şubeleri veya acentaları ikinci memleketin toprağında resim, harç ve vergiler hususlarında, aynı mahiyetteki yerli şirketlere tahmil edilen malî mükellefiyetten daha ağırına, bu memleketin kanunlarının müsaadesi nisbetinde, tabi tutulmayacaklardır (cenebî şirketlerin ruhsat ve tescil vesikalarını istihsaline ait harç ve mükellefiyetler müstesna olmak üzere).

Maamafih bu hüküm Âkit taraflardan biri canibinden, ne Devlet tarafından kurulmuş olan müesseselere, Devletin hissedar bulunduğu şirketlere ne umumî hizmetin imtiyazına sahip olanlara bahşedilen vergi muafiyetlerini istemek, ne de diğer taraf şirketlerine kendisinin bahşedeceği muameleden daha müsait bir muameleyi mutalebe etmek için dermeyan edilemeyecektir.

Âkit taraflardan her biri, sermaye, irat ve kazanç üzerinden hesap edilen vergilere müteallik hususlarda, diğer tarafın şirketlerini, vergilerin mahiyetine göre, ancak bunların sermayelerinin kendi ülkesinde mevzu kısmı üzerinden ve bu ülkede tasarruf ettikleri mallar, elde ettikleri kazançlar ve yaptıkları muameleler itibarile resme tabi tutacaklardır.

Diğer cihetten, mütekabiliyet şartile, Âkit taraflardan her birinin şirketleri diğer tarafın ülkesinde, memleketin kanunlarına uyararak ve bunlarda derpiş edilmiş olan istisnalar kaydı ihtirazisi altında her nevi menkul ve gayri menkul malları ihraz edebileceklerdir; şu kadar ki gayri menkul ihrazi şirketin gayesini teşkil etmemesi meşruttur.

Mezkûr şirketler esasî nizamnamelerinin istihdaf ettiği başlıca muamelelerini Âkit taraflardan birinin ülkesinde, bu tarafın tabiiyetini talep ve iktisap etmeksizin, temerküz ettiremezler.

Merkezleri mensup oldukları memlekette bulunan cenebi bankaların fiyâl ve şubeleri bundan evvelki fıkrada müstehdef değildir.

Madde — 9

Âkit taraflardan hiç birinin kendi tebaaları lehine, kendisinin diğer Âkit tarafın tebaalarına bahsettiği haklardan başkalarını veya daha vasilerini mutalebe etmek için yukarıki maddelerde zikredilen en ziyade müsaadeye mazhar millet hükmünden mütevellit menfaati dermeyan edememesi kararlaştırılmıştır.

Madde — 10

Âkit taraflardan biri canibinden, menşei veya sevkolunacağı yer diğer tarafın ülkesi olan her hangi emtiyanın ithal yahut ihraç veya transitine müteallik hiç bir memnuiyet veya kayıt, menşei veya sevkolunacağı yer herhangi diğer bir memleket olan - eğer varsa - mümasil emtiaya aynı şerait altında tatbik olunmadıkça ipka ve ihdas edilmeyecektir.

Maamafih, aynı şeraitte bulunan eenebi memleketler arasında indi surette farklı muamele ihdası vasıtası olacak şekilde tatbik edilmemek şartile, aşağıdaki memnuiyet ve kayitlerin menedilmiş bulunmadığını tanımakta âkit taraflar mutabıktırlar:

- 1 - Âmmenin emniyetine müteallik memnuiyet ve kayitler;
- 2 - Ahlâk veya insaniyet düşünceleri dolayısıyla ısdar edilen memnuiyet veya kayitler;
- 3 - Silâh, mühimmat ve harp levazımı ithaline müteallik memnuiyet veya kayitler;
- 4 - Âmmenin sıhhatını vikaye veyahut hayvan veya nebatların hastalık, haşere ve muzır tufeyli-lerden himayesini temin maksadile ısdar edilen memnuiyet veya kayitler;
- 5 - Bedii, tarihi ve atik asara ait milli haznenin muhafazasını istihdaf eden ihraç memnuiyet veya kayitleri.

6 - Altına, gümüşe, nakte naktî evraka ve esham ve tahvilâta kabili tatbik memnuiyet veya takyitler;

7 — Millî mümasil müstahsalların istihsali, ticareti, nakli ve istihlâki hususlarında memleket dahilinde müesses usulün eenebi müstahsallarıma temsili gayesine matuf memnuiyet veya takyitler;

8 - Memleket dahilinde, istihsal veya ticaret hususlarında Devlet inhisarına veya Devletin murakabası altında iera olunan inhisara tabi tutulan veya tutulacak olan müstahsallara tatbik edilen memuriyet veya takyitler.

Şurası mukarrerdir ki Âkit taraflar alenî veya gizli primler ve naktî yardımlarla veya herhangi diğer bir suretle terqip edilen müstahsallara memnuiyet veya takyitler tatbik etmek hakkına malik olacaklardır.

Madde — 11

Menşeleri Türkiye olan tabii veya mamül müstahsallar Romanyaya ithal olundukları zaman gümrük resimleri, munzam resimleri ve tezyit emsali veya diğer her hangi resim veya mükellefiyet hususlarında en ziyade müsaadeye mazhar memleketin - mmtakavî tesmiyeleri her ne olursa olsun - mümasil müstahsallarına bahşedilen veya edilecek olan muameleden daha az müsait bir muameleye tabi tutulamıyacaklardır.

Aynile, menşeleri Romanya olan tabii veya mamul müstahsallar Türkiyeye ithal olundukları zaman, gümrük resimleri, munzam resimler ve tezyit emsali veya diğer her hangi resim veya mükellefiyet hususlarında en ziyade müsaadeye mazhar memleketin - mmtakavî tesmiyeleri ne olursa olsun - mümasil müstahsallarına bahşedilen veya ileride edilecek olan muameleden daha az müsait bir muameleye tabi tutulamıyacaklardır.

Madde — 12

Türkiyeye yapılacak ihracattan Romanyada ve Romanyaya yapılacak ihracattan Türkiyede aynı müstahsalların bu hususta en ziyade müsaadeye mazhar memlekete ihraçlarında istifa edilen veya edilecek olan ihraç resimlerinden başka veya daha yüksek resimler veya başka nevi harçlar alınmıyacaktır.

Üçüncü bir memleket ile müsavat üzere muamele görmek teminatı, ithalât ve ihracat resimlerinin istifa tarzına, emtianın gümrük antirepolarmna konulmasına, gümrük aidatına ve usullerine, ithal ve ihraç olunan veya transit suretile geçen eşyanın gümrüğe kabul ve gümrükten sevkine ait muamelelâta da şamildir.

Madde — 13

Üçüncü bir Devletle müsavat üzere muamele görmek esası:

1 - Âkit taraflardan biri canibinden hemhudut memleketler hududunun iki tarafından on beşer kilometroluk bir saha dahilinde vukubulacak hudut ticareti hususunda bahşedilmiş veya ileride edilebilecek olan müsaadata,

2 - Bir veya müteaddit memleketlerle akte edilmiş veya edilecek olan bir gümrük ittihadından münbais müsaadetatı mahsusaya,

3 - Gümrük tarifesi hususunda, Türkiye ile 1923 senesinde Osmanlı İmparatorluğundan ayrılmış olan memleketler arasında mevcut veya istikbalde ihdas edilecek olan menafi ve müsaadata, kabilî tatbik olmayacaktır.

Madde — 14

Âkit taraflardan her biri, ithal edilen müstahsalların menşei memleketini tesbit etmek için, varit olan maddenin ihracatçı memleketin millî müstahsalât veya mamulâtından olduğunu, veyahut iktisadî sebepler ilecasile ve mezkûr memleketin kanunlarına tevfikân orada bir tahavvüle uğramasından veya bir amelîye görmesinden dolayı o memleket müstahsallarından imiş gibi telakkisi icap ettiğini mübeyyin bir menşei şehadetnamesinin ithalâtçı tarafından ibrazını talep edebilecektir.

Bu mukavelenameye raptedilen nümune (A melfufu) mucibince tanzim edilmiş olan menşei şehadetnameleri, gerek mürsilin mensup olduğu ticaret ve sanayi odaları, gerek gümrük idareleri ve gerekse mürselünileyh memleketin kabul edeceği her hangi teşkilât veya heyet tarafından ita olunacaktır.

Posta paketleri, ticarî bir mahiyeti haiz irsalâtta madut olmadığı takdirde, menşei şehadetnamesine tabi tutulmayacaktır.

Madde — 15

İthalât muamelesi, Yüksek Âkit taraflarca, terkibe, safiyet derecesine, evsafa, hali sıhhiye, istihsal mmtakasına dair bazı şartlara veya diğer mümasil şeraite muallâk tutulan emtia için, ihraç memleketinin salâhiyettar makamâtı tarafından verilmiş bir şehadetname ibrazı suretile huduttaki kontrol muamelâtının sadeleştirilmesinin mümkün olup olmadığını iki hükûmet birlikte tetkik edecektir.

Madde — 16

Hayvanatın ithali, transiti, aktarması ve müruru usulü, baytarî icabatı sıhhiye veçhile her memleketin baytarî zabıta sıhhiye kanunlarına tevfikân tayin olunacaktır.

Bunun için iki Âkit taraf hayvanatın ve hayvan müstahsalâtının ithali ve transit usulünü tanzim edecek bir hususî itilâf akdine tevessül eyleyeceklerdir.

Madde — 17

Âkit taraflardan birinin ülkesinde, Devlet, vilâyetler, kazalar ve nahiyeler hesabına olarak bir maddenin istihsali, imali veyahut istihlâki üzerine vaz edilmiş veya edilecek olan dahilî resimler, hiç bir sebeple, diğer taraf müstahsallarını, aynı eisten olan yerli müstahsallardan, yahut mümasil yerli müstahsallar bulunmadığı takdirde, en ziyade müsaadeye mazhar millet müstahsallarından daha ağır bir surette mükellef tutulmayacaktır.

Âkit taraflardan birine mensup olup kendi memleketlerindeki salâhiyettar makamat canibinden verilen bir “salâhiyet varakası,, ibraz ederek orada ticaret ve san’atlarını icraya mezuñ bulduklarını ve kanunlar ile muayyen resimleri ve vergileri tesviye ettiklerini ispat eyleyecek olan tacirler, fabrikaerlar ve sair san’at erbabı, gerek bizzat ve gerek kendi hizmetlerinde bulunan seyyar memurlar vasıtasile, diğér taraf ülkesindeki tacirler veya müstahsıllar nezdinde veya hut umumî satış mahallerinde kendi ticaretlerinin mevzuunu teşkil eden emtaayı memleketin kanun ve nizamlarına uyarak satın almak hakkına malik olacaklardır. Bunlar arzettikleri nümunelere tevafuk eden emtaayı kendi ticaret veya san’atlarında kullanan tacirlerden veya sair eşhastan siparişler dahi alabileceklerdir. Kezalik, beraberlerinde nümuneler veya modeller nakledebilecekler veya bunları kendilerine irsal ettirebileceklerdir. Bu muamelelerden hiç birinde, bunlar, beraberlerinde ithal ettikleri veya kendilerine gönderttikleri mevat için, bu modeller, nümune veya model olmak ve satılık emtia olmamak şartile, hususî bir müsaadeye mühtağ olmayacaklar ve hiç bir resim ve aidata tabi tutulmayacaklardır. Muayyen bir metam örneği olan bilcümle mevat, bir cihetten mezkûr mevat tekrar ihraç esnasında alelusul ayniyetlerinin tesbit kılınmasına salih bulunmak ve diğér cihetten böylece ithal edilmiş olan mevat, heyeti mecmuasile, nümuneliklerin mutata mahiyetini zayı etmiş olacak derecede veya kıymet irac eylememek kaydi muzaafı altında nümune veya model addedilirler.

Salâhiyet varakası (B) mefufundaki nümuneye muvafık surette tanzim edilmiş olacaktır. Âkit taraflar bu varakaları itaya memur olan makamatı ve kezalik seyyar ticaret memurlarının ticaretlerini icra ettiklerinde tebaiyete mecbur oldukları ahkâmı mütekabilen yekdiğerine iş’ar edeceklerdir.

Maahaza şurası mukarrerdir ki yukarda zikredilen seyyar ticaret memurları, varakalarında yazılı olanlardan başka tacirler veya san’at erbabı için satış muameleleri akdinde bulunmak hakkını haiz olmayacaklardır.

İthalî memnu emtia müstesna olmak üzere, bir gümrük resmine veya herhangi diğér resme tabi olan ve nümunelik veya model suretile ithal edilen mevat, tetkâr ihraç olunmaları kaydile, iki tarafça, aşağıdaki şerait dairesinde, ithal ve ihraç resminden muvakkat muafiyet ile kabul edilecektir:

A - Bu seyyar memurlar, gümrük idaresine beyannamelerini verirken, ihraç memleketi gümrük memurları tarafından musaddak ve beraberlerinde ithal ettikleri nümuneleri veya modelleri alelmüfredat müşir bulunan tarifatlı bir listeyi üç suretile birlikte ibraz edeceklerdir. Eğer tarifatlı listeyi hamil bulunmıyorlarsa, beyannamelerini verirken, nümuneler veya modelleri alelmüfredat irac eden bir listeyi üç nüsha olarak ita edeceklerdir. İthalât memleketinin gümrük memurları listenin mahallî lisana tercümesini talep edebileceklerdir.

B - Nümuneler veya modellerin tekrar ihraçları esnasında ayniyetlerinin tesbit edilebilmesi için, bunlar ihracat memleketinde, nevi ve şekillerine göre, damgalanmış yahut bal mumu veya kurşunla mühürlenmiş olacaklardır. Her bir tarafın gümrük makamatı, nümunelikleri üzerine vazedilmiş olan asıl mutabakatın tahkikını temin için, bu damgaların örneklerini ve mühürlerin basılmış şekillerini mütekabilen ve resmen yekdiğerine göndereceklerdir. İşaretler vaz’ı gayri kabil veya mahzurları dâi olduğu takdirde, fotografiler, resimler veya tam ve mufassal tarifat ile ayniyetin tesbiti caizdir. Bununla beraber, ithalât memleketinin gümrük memurları bu nümuneleri, tekrar ihraçları esnasında ayniyetlerinin temini için elzem addedecekleri bilcümle ahvalde, masarifi alâkadarlarca tesviye edilmek üzere munzam işaretler ile teçhiz edebileceklerdir.

Bu son keyfiyetten maada, gümrük muayenesi, nümunelerin sadece ayniyetinin tesbitinden ve icabı takdirinde talep edilecek tekâlîf ve rüsum miktarının tayininden ibaret olacaktır.

Nümune veya modeller ihraç memleketinde vazedilmiş işaretleri hamil bulunmazsa, ithal memleketinin gümrük memurları yeni işaretler vazedeceklerdir.

C - İthalât taraftan gümrük idaresine tarifatlı listenin veya muamelelere ait beyannamenin itasından sonra gümrük muayenesine mübaşeret edilecek ve nümunelere ait olan liste veya beyan-

name ile bunlara mevzu işaretler usulüne muvafık ise bu nümunelerin her birinin gümrük resmi ve - eğer mahal varsa - istihlâk resmi tesbit olunacak ve bu tekalif ve rüsumun baliğ olduğu miktar gerek nakten, gerek ithalât memleketinin salâhiyettar makamâtı tarafından kâfi görülen teminat suretinde depozito edilecektir. Teminata mütedair ahkâm mütekabil Hükûmetler tarafından kendi kanunlarına tevfikân tanzim edilecektir. Tartma ve saire ücretleri kat'î surette tesviye olunacak ve gümrük memurları tarafından aelelusul tasdik edilen tarifâtlı liste veya beyanname nüshalarından biri ithalâtçıya iade edilecektir.

Maahaza, ithalâtçı, nümunelerden her birinin rüsumunu tarifinin mevaddı müteallikası mucibince hesap ettirip depozito edecek yerde nümunelerin mecmuu için bu rüsumu tarifede en yüksek resme tabi nümune üzerinden tesviye eylemek hakkını haiz olacaktır. Gümrük memurları bu teklifi isaf etmekle mükellef bulunacaklardır.

D - Bu suretle ithal edilmiş olan nümuneler veya modeller bir senelik bir mühlet zarfında gerek ithal edildikleri gümrükten gerek diğer birinden ya ihracat memleketine iade veya her hangi bir memlekete tekrar ihraç edileceklerdir. Bir senelik mühlet icap ettiği takdirde, ithalât memleketinin gümrük idaresi tarafından tahdit olunabilir.

E - Tarifâtlı liste veya beyanname ile tekrar ihraç edilecek nümuneler veya modeller alâkadarlar tarafından gümrük idaresine ibraz olunacak ve bu idare, muayene ettikten sonra, ithal esnasında mevdu rüsumun tamamen iadesi veya bu rüsumun tesviyesini müemmin kefaletin feshi muamelesini ifa edecektir. Bu iade veya kefalet feshi keyfiyeti ancak tekrar ihraç edilmiş olan nümuneler veya modeller için ifa kılacaktır. Yukarıda zikredilen mühletin bitiminden sonra tekrar ihraç edilmemiş veya o mahalde satılmış olan nümuneler veya modellerin emaneten tutulan gümrük rüsumu gümrük idaresine irat kaydolunacak veya - kefalet kabul edilmiş ise - kefillerden istifa edilecektir.

F - İthal esnasında mevdu rüsumun iadesi veya kefaletin feshi, hudutlardaki bilûmum gümrük idareleriyle memleket dahilinde kâin olup bu bapta muktazî salâhiyeti haiz bulunan gümrük idarelerine ifa edilebilecektir. Âkit taraflar, mezkûr salâhiyetin verildiği idarelerin listelerini yekdiğerine tebliğ edeceklerdir.

Bu maddenin ahkâmı hakkında her hangi bir üçüncü Devlet ile müsavat üzere muamele görmek esasî zaten mütekabil surette mahfuz bulunmaktadır.

Bu maddeinin ahkâmı ayak satıcılığına, seyyar ticaret ve san'ata ve ticaret ve san'at icra etmiyen eşhas nezdinde siparişler taharrisine - bu hususlarda Yüksek Âkit taraflardan her biri kendi kanunlarının tam serbestisini mahfuz tuttuğu için - kabili tatbik olmayacaktır.

Madde — 19

İki Âkit taraf, ülkeleri içinden transitin serbestisini mütekabilen yekdiğerine bahşeyliyeceklerdir, ve bu sebeple hiç bir transit resmi almamayı tahhüt ederler.

İki Âkit, taraf, umumiyetle, transit hususunda, transitin serbestisine dair olup 14 nisan 1921 de Barselonda imza edilmiş olan mukavelenamenin mütemmim cüzünü teşkil eden esasî nizamnamede münderiç ahkâma ittiba eyliyeceklerdir.

Madde — 20

Âkit taraflardan birinin, bir veya bir kaç üçüncü memleketten transit suretile geçtikten sonra diğer taraf ülkesine ithal edilmiş olan arzî ve sınaî müstahsalları, ithal esnasında, menşe memleketlerden doğrudan doğruya ithalleri takdirinde alacak gümrük rüsumundan yahut aidattan başkasına veya daha yükseğine tabi tutulmayacaktır.

Bu hüküm, doğrudan doğruya transit edilen emtea hakkında cari olduğu gibi aktarma, zurufu teedit veya antrepoya vazedildikten sonra transit edilen emtaaya da tatbik olunur.

Madde — 21

İki Âkit taraf, şimendifer tarifelerine ve vapur ücretlerine müteallik mütekabil münasebetlerinde, yekdiğerine, en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesini temin ve yolcularla ağırlıklarını ve emtaa ve sair eşya irsalâtının demir ve deniz yolile nakliyatı hususunda aynı şerait dahilinde aynı istikamet ve aynı hatlar için mevzu umumî vergiler ile nakliye ücreti ve sureti sevkte farklı ve madun bir muamelede bulunmamak emrinde mutabık kaldıklarını beyan ederler.

Ahkâmı salife, ne umuru hayriye veyahut maarifi umumiye namına bahşedilen, ne de bir âfet zamanında tatbik olunan tarife tenzilâtını istihdaf eylemez.

Madde — 22

Âkit taraflardan birinin, ticaretlerini iera zımnında panayırılara ve pazarlara giden tebaaları, diğlerinin ülkesinde, tabiiyetinde buldukları memleket memurları tarafından bu mukavelenamenin (C) melfufundaki veçhile ita edilmiş bir hüviyet varakasını ibraz edebildikleri takdirde, mahallî tebaalardan daha az müsait bir surette muamele görmeyeceklerdir.

Panayırılara, sergilere veyahut müsabakalara tahsis edilmiş olan mevut, işbu mukavelenamenin on sekizinci maddesinde nümuneler hakkında derpiş edilen ayniyetin tesbiti ve tekrar ihraç şartları tahtında ve icabına göre, kâfi miktarda teminat akçası depozito edilmek mukabilinde gümrük resmi vermeksizin ithal olunacaktır.

Birinci fıkranın ahkâmı, seyyar erbabı san'ata kabili tatbik olmadığı gibi ne ayak satıcılığına ne de san'at veya ticaret iera etmiyen eşhas nezdinde siparişler taharrisine şamil bulunmadığından Âkit taraflardan her biri bu bapta kendi kanunî mevzuatında tam serbestisini muhafaza eder.

Madde — 23

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaa ve şirketleri diğ. tarafın ülkesinde, ihtira beratları, fabrika yahut ticaret markaları, ticarî unvanlar hususunda, kanunda gösterilen usule riayet şartile, bu tarafın tebaa yahut şirketlerine ait aynihukuku haiz olacaktırlar.

Madde — 24

İki Âkit taraftan her biri, diğ. Tarafın gemilerine, kendi bahrî limanlarında, limana serbestçe duhul ve limandan istifade hakkında ve seyrüsefe ile gemilerin ve hamule ve yolcularının ticarî muamelâtında ve tahmil ve tahliye vesaitinde bahşettiği teşvilâtın tamamen intifa etmek hususlarında ve kezalik Hükümet, umumî daireler, imtiyaz sahipleri veya her nevi müesseseler nam ve hesabına eibayet edilen her türlü rüsüm ve tekâlifte, kendi sefainine mahsus muameleye müsavi bir muamele teminini, mütekabiliyet şartile, taahhüt eyler.

Madde — 25

İki Âkit taraftan birinin sancağını taşıyıp diğ. tarafın bir limanına, orada gerek hamulelerini eenebi bir semti maksut için teşkil veya ikmâl etmek, gerek eenebi memleketten getirdikleri hamulelerini kısmen veya kâmilten tahliye eylemek maksadile giren sefain ve merakip, mütekabil memlekelerin kanun ve nizamlarına uyarak ve mümasil ahvalde yerli sefainin tabi olduğu veya olacağından başka rüsüm tediye etmeksizin, hamulelerinin aynı memleketin diğ. limanına yahut bir eenebi limana mahsus olan kısmını gemi dahilinde hıfız ve bunu tekrar ihraç edebileceklerdir.

Madde — 26

Yüksek Âkit taraflardan birinin tebaasından bulunan sefine veya hamule sahipleri, gemi mucirleri ve gemi müsteirleri keza bunların mümessil vs vekilleri, yerlilerin tabi buldukları aynı şerait dahilinde olarak ve mükellef oldukları aynı rüsümü verecek, diğ. taraf ülkesindeki limanlar ile müş-

temilâtına ait bütün tesisat ve vesaiti - bunlar umumun istimaline mahsus olduğca - istimalde serbest bulunacaklardır.

Madde — 27

Yüksek Âkit taraflardan birinin, fırtına yahut bir hasar ileasile, diğer tarafın bir limanında melce aramak mecburiyetinde kalan sefaininin, mümasil ahvalde yerli sefainin mükellef olduğundan başka rüsum tediye etmeksizin, mezkûr limanda tamirat icra etmesine ve tekrar dnize çıkmasına müsaade edilecektir. Tamirde bulunan sefinenin kaptanı, masarifi korumak için, hamulenin bir kısmını satmak ıztırrarında bulunacak olursa iltica ettiği mahalde mer'i olan ahkâmı mevzua ve tarifeye ittibaa mecbur olacaktır.

Madde — 28

Âkit taraflardan birine mensup bir sefinenin diğer taraf sahillerinde batması, karaya oturması, hasara veya mecburî tevakkufa uğraması gibi hadiselerde bu sefine, gerek kendisi gerek hamulesi itibarile, müteakabil memleketlerden her birinin kanunî mevzuatının, mümasil ahvalde, kendi sefainine bahşeylediği aynı himaye ve teshilâttan müstefit olacaktır. Kaptan ve mürettebata, gerek şahısları, gerek sefine ve hamulesi için her türlü muavenet ve muzaheret gösterilecektir. Tahlisiyeye müteallik ameliyeler memleketin kanunlarına tevfikân cereyan edecektir. Sefine ve hamulesinden kurtarılanların hepsi, yahut satıldıkları takdirde bedelleri sahiplerine yahut bunların yerine hak sahibi olanlara iade olunacak ve mümasil ahvalde yerlilerin tabi olduğundan daha yüksek tahlisiye masarifi verilmiyecektir.

Bundan maada Yüksek Âkit taraflar kurtarılan emtiaının, dahilî istihlâke arzedilmedike, hiç bir gümrük resmi tediyesine tabi tutulmamasında mutabıktırlar.

Madde — 29

Sefainin milliyeti, mevzubahs geminin ait olduğu memleket kanunları mucibince, salâhiyettar makânât tarafından verilir gemide mevcut bulunan senet ve patentalarla tayin edilecektir.

Haemi istiabî şahadetnamelerinin müteakabilen tanınmasına müteallik bir itilâfı hususî akdine kadar Âkit taraflardan her birine mensup sefain, diğer taraf limanlarında yeniden hacim tayni muamelesine tabi tutulmıyacak ve verilecek seyrüsefer resim ve harçlarının miktarı, geminin sancığını taşıdığı memleketin salâhiyettar makamı tarafından verilmiş olan haemi istiabî şahadetnamelerine nazaran tesbit olunacaktır.

Madde — 30

Millî muamele yahut en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi usulü :

- 1 - Yüksek Âkit tarafların kara sularındaki sayda;
- 2 - Bahrî inşaat san'atının ve gemiciliğin prim ile yahut diğer hususî teshilâtle teşvikine müteallik olarak millî ticareti bahriye için kavanini hususiye tatbikına;
- 3 - Hükûmetin emaneten veya biliştirak işlettiği kendi sefainine bahşeylediği menafia;
- 4 - Bahrî spor şirketlerine verilen imtiyazlara,
- 5 - Kılavuzluk, cer, tahlisiye ve bahrî muzaheret de dahil olmak üzere limanlara, açık demirleme mahallerine ve sığ sahillere mahsus bahrî hizmetlerin ifasına şamil değildir.

Madde — 31

Bu mukavele münderecatı, Türk gemileri hakkında herhangi farklı bir muameleyi tazammun etmemeleri kaydile, beynelmilel nehirlere müteallik olarak mer'i bulunan umumî veya hususî ahkâmı hiç bir suretle ihlâl eylemez.

Madde — 32

Bu mukavele ahkâmı, iki Âkit memleketin her birinde mer'i veyahut mer'iyete konacak kanunlarla tanzim edilmekte devam edecek olan kabotaja hiç bir suretle tatbik edilmeyecektir.

Madde — 33

Bu mukavele ahkâmı, dahilî sulardaki seyrisefaine asla tatbik olunmaz.

Madde — 34

Bu mukavele ile melfufları ve imza protokolu tasdik olunacak ve tasdiknameler süratı mümkün ile Bükreşte teati edilecektir.

Bu mukavele tasdiknamelerin teatisinden otuz gün sonra mevkiî mer'iyete girecek ve mer'iyeti gününden itibaren iki sene müddeti haiz bulunacaktır.

Zikrolunan müddetin hitamından lâakal altı ay evvel Yüksek Âkitlerden biri tarafından fesh olunmadığı surette mukavele kendiliğinden temdit olunacak ve feshi gününden itibaren daha altı ay mer'iyette kalacaktır.

Yukarıdaki ahkâmı tasdik etmek üzere tarafeyn murahhasları işbu mukaveleyi imza etmişler ve mühürlerle mühürlemişlerdir.

Ankara'da iki nüsha olarak 11 haziran 1929 tarihinde tanzim kılınmıştır.

Filality

J. Gr. Dimitresco

Zekâi

Mustafa Şeref

M. Numan

İMZA PROTOKOLU

İkamet, ticaret ve seyrisefain mukavelesinin hini imzasında, zirde vaziülizma murahhaslar aşğıdaki tesbiti yapmak hususunda mutabık kalmışlardır:

On birinci maddeye müteferrian

Mevridi Türkiye olan kuru üzümünün, Romanya da, herhangi bir memleketin aynı mahsulünün ve betahsis Yunanistan mahsulü olan Korent kuru üzümünün tabi bulunduğundan veya tabi tutulacağından daha yüksek ithalât resmine ve her ne mahiyetee olursa olsun daha yüksek hiç bir resim ve mükellefiyete tabi tuutlmaması mukarrerdir.

Romen Hükûmetinin, her sene yüz bin kilodan dun olmamak üzere, mevridi menşe şahadetnamelerile tesbit edilecek olan Türk tütünü iştirasını tahhüt ettiğini Romanya Heyeti Murahhası beyan eyler.

Filality

J. Gr. Dimitresco

Zekâi

Mustafa Şeref

M. Numan

A - MELFUFU

Menşe şahadetnamesi nümunesi

Mürsilin		Mürselünileyhin			
İsmi:		İsmi:			
İkametgâhı:		İkametgâhı:			
Sokağı:		Sokağı:			
Parça adedi	Ambalajın adedi -zurufun-şekil ve sureti	Marka ve numarası	Safî ve gayri safî sikleti kilo ve kıymeti	Sevkedildiği tarık (şimendifer, posta, vapur ilâh)	Muhteviyatı

Balâda evsafı zikredilen eşyanın menşeinin olduğu tasdik olundu.

/ / 19

Şahadetanmeyi ita eden salâhiyettar dairenin ismi ve imza

(Mühür)

B - MELFUFU

Devletin ismi

Varakayı ita eden makam

Seyyar ticaret memurlarına mahsus salâhiyet varakası

İta tarihinden itibaren on iki ay müddetle muteberdir

Hangi memleketler için muteber olduğu

Varakamın numarası

..... şehrinde mütevellit ve şehrinin

sokağında numaralı mukim

Efendinin şehrinde unvanı ticarisi altında işleyen

..... [1]

fabrika - veya ticarethane - sinin - lerinin - sahibi veya - namına ifayı muameleye salâhiyettar seyyar ticaret memuru olduğu ve mumaileyhin salifüzzikir fabrika - ticarethane - ler - için balâda muharrer memleketlerde siparişler almak ve yahut mübayaat icra eylemek salâhiyetini haiz bulunduğu ve mezkûr ticarethane - fabrika - mın - ların memleketinde icrayı ticaret - sanat - etmeğe mezun olup bu bapta tekâlifi kanuniyeyi tesviye etmekte olduğu - oldukları - tasdik kılındı.

..... Şehrin ismi 193

Ticarethanenin - lerin - sahibinin imzası

Varaka hamilinin eşkâli

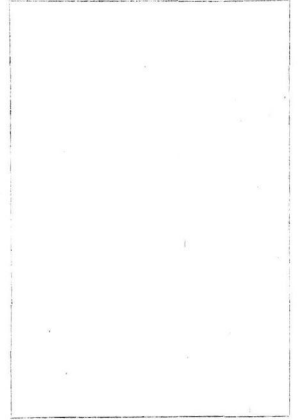
Fotoğraf

Yaş

Boy Varaka hamilinin imzası

Saç

Alâmeti farikai sabite

[1] İşbu noktalara ticarethane veya fabrikaların neler sattığı veya neler imal ettiği yazılacaktır.

C - MELFUFU

Panayır ve pazarları ziyaret edenlere mahsus salâhiyet varakası

İşbu varakanın hamil olup deki Türk tebaası için Romanya daki - Romanya tebaası için: Türkiye deki panayır ve pazarları ziyaret etmek arzusunda bulunanEfendinin Şehrinde ikamet eylediği ve ticaret veya san'atın icrası için tekâlif ve rüsümü kanuniye tesviye ile mükellef olduğu tasdik kılındı.

İşbu varaka aylık bir müddet için muteberdir.

(Varakanın ita kıldığı mahal ve tarih ile ita eden makamın imza ve mühürü)

MUNZAM PROTOKOL

Âkit tarafların murahhasları, Ankarada 11 haziran 1929 da imzalanan ikâmet, ticaret ve seyri-sefain mukavelenamesine raptedilecek ve bunun mütemmim cüz'ünü teşkil edecek olan bu protokol da aşağıdaki noktalar hakkında mutabık olduklarını tasrih eylemeği kararlaştırmışlardır:

1 - İki Âkit taraf, mevzubahs mukavelenamesinin 14 üncü maddesinde zikredilen menşe şahadet-namelerinin kendilerinin siyasi ve konsolosluk memurları tarafından tasdikını mütalebe edebilmek salâhiyetine eskisi gibi malik olmakta devam edeceklerdir.

2 - 11 haziran 1929 da imzalanan işbu protokolün ezasından bulunduğu ikamet, ticaret ve seyri-sefain mukavelenamesinin meriyete girdiği günden itibaren, iki Âkit taraf, mütekabil münasebetlerine müteallik hususlarda, 24 temmuz 1923 de Lozanda imza edilen ve 6 ağustos 1931 de münkazi olacak olan ikamet mukavelenamesinin haizi tesir olmaktan sakıt olacağını tanırlar.

Ankarada 9 temmuz 1929 da tanzim kılınmıştır.

Filality

Zekâi

Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası

: 3 - VI - 1930 ve 1/690

Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhuriyet Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası

: 5 - VI - 1930 ve 4/248

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları

Cilt Sayfa

: 19 130,239,278,279,280,294:296

Bu kanunla ilişkisi olan kanunların numaraları: